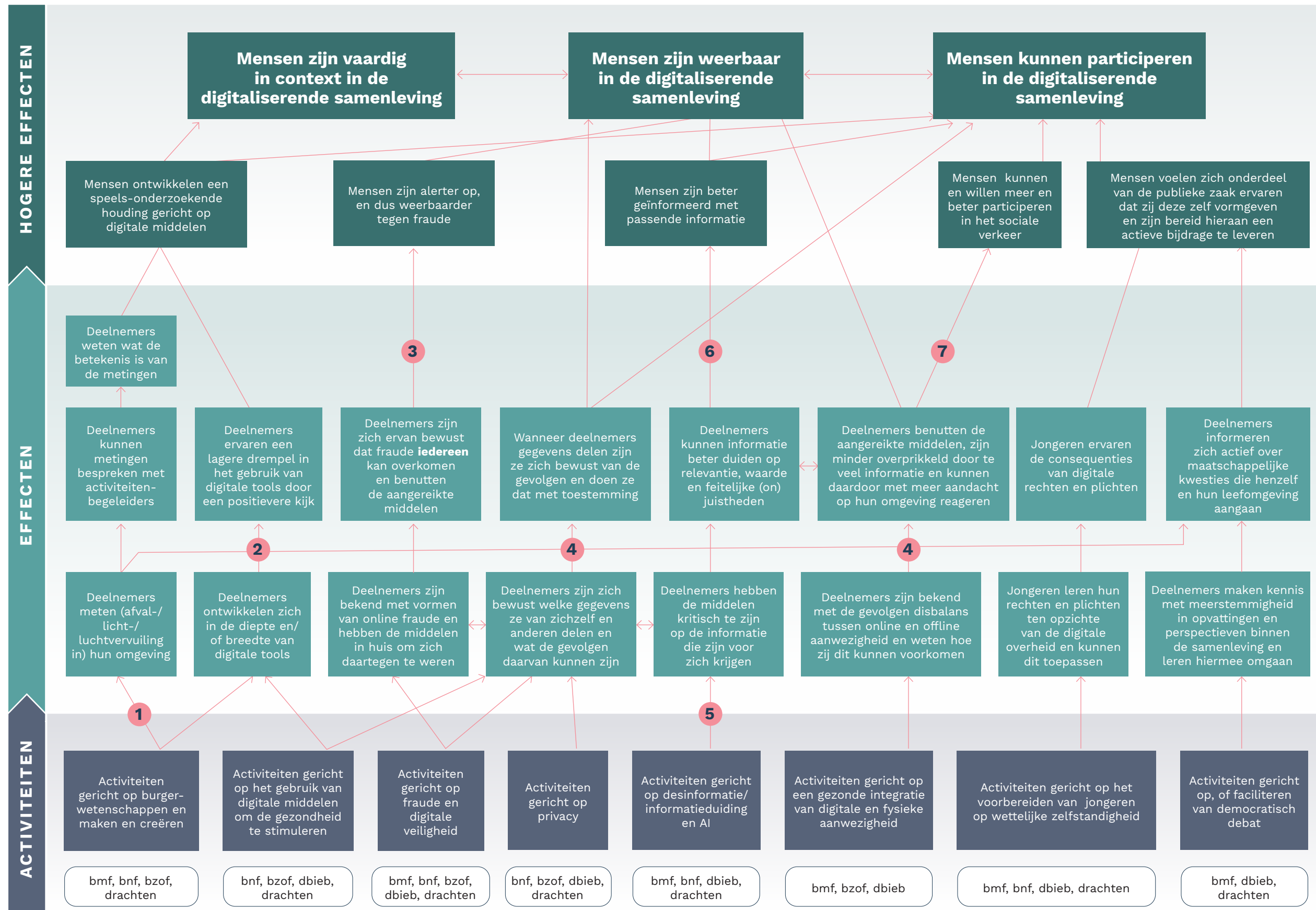

Burgers in Fryslân zijn **vaardig** en **weerbaar**, d.w.z. kritisch en niet bang, en kunnen daardoor **participeren** in de **digitaliserende samenleving**.

AANNAMES

- 1 Deelnemers gaan ook daadwerkelijk met metingen aan de slag. RUG ontvangt de metingen en koppelt rapportages terug aan deelnemers. Die zien daardoor wat de metingen zijn in hun eigen omgeving.
- 2 Deelnemers vinden het leuk om met de tools aan de slag te gaan.
- 3 Onderdeel van de 'vormen van fraude' is het inspelen op emoties. Deelnemers zijn weerbaarder wanneer zij kritisch zijn op hun emoties. Wij pakken dit aan door in de activiteiten expliciet voorbeelden van fraude te benoemen.
- 4 Door de waan van de dag, overtuigend ontwerp (persuasive design) en onze drang naar eerder makkelijk dan moeilijk, zullen de deelnemers wellicht niet direct of geringe gedragsverandering tonen. Dit effect zal in de activiteiten genoemd worden. Bewustwording, het in gesprek gaan over, en een kleine gedragsverandering kunnen al een succes worden benoemd.
- 5 Of het aanbod aansluit, hangt mede van van de ontwikkelingen rondom AI. Wij blijven onszelf informeren, waar nodig met behulp van experts. Eigen aanbod blijven we actualiseren met het oog op de doelgroep en de capaciteiten die we in huis hebben.
- 6 Er kunnen omstandigheden zijn waardoor deelnemers moeite hebben met nieuws op waarde schatten. Een benarde situatie (stress) en groepsdruk kunnen redenen zijn om liever te geloven in nieuws dat niet (persé) waar is, maar wel het eigen beeld versterkt.
- 7 Verhoogde weerbaarheid kan leiden tot een toename in participatie.

Met het programma **Digitaal Burgerschap** dragen we als Fries bibliotheken netwerk (FBN) bij aan een **inclusieve democratie** waarin iedereen **gelijke kansen heeft in de digitaliserende samenleving.**

Dat wil zeggen:

Inwoners van Fryslân zijn vaardig en weerbaar en kunnen daardoor meedoen en bijdragen aan de digitaliserende samenleving.

Hierbij leggen we de nadruk op een burger die niet bang is om online te gaan, maar wel kritisch is op de digitale middelen die hij gebruikt.

Wij beseffen dat deze ambitie groot is en bundelen daarom onze krachten in het netwerk. De verandertheorie kan worden gelezen als een geheel van het FBN, waar de verschillende bibliotheken ieder een stukje van oppakken. Door kennis- en middelendeling versterken wij elkaar in deze ambitie.

Onze impactclaim

Burgers in Fryslân zijn **vaardig** en **weerbaar**, d.w.z. kritisch en niet bang, en kunnen daardoor **participeren** in de **digitaliserende samenleving.**

Onze impactclaim delen we op in drie onderdelen

1. Mensen zijn vaardig in context in de digitaliserende samenleving

In een inclusieve digitale samenleving kunnen mensen technologie die voor handen ligt benutten en ervan profiteren in hun professionele en persoonlijk leven. Hierbij zijn we bewust dat digitaal vaardig zijn geen eindpunt heeft, maar afhankelijk is van de context waarin iemand zich begeeft.

Hier zullen door middel van activiteiten gericht op burgerwetenschappen en maken en creëren op inzetten. Spelen staat voorop. Van fouten wordt geleerd en deelnemers delen hun kennis. Door hun eigen omgeving te meten en van elkaar te leren wordt participatie (punt 3) gestimuleerd. Het gebruik en/of ontwikkelen van digitale middelen om mentale en fysieke gezondheid te ondersteunen is een praktisch voorbeeld en een specifieke richting die we hierin opnemen.

2. Mensen zijn weerbaar in de digitaliserende samenleving

Bewegen in een digitale omgeving brengt nieuwe vormen van risico's met zich mee. Met weerbaarheid bedoelen we dat mensen zich bewust zijn van die risico's en hoe ze daarmee om moeten gaan.

Een belangrijke kerntaak van de bibliotheken is toegang verstrekken tot informatie. Tijdens het uitwerken van deze verandertheorie vindt er op dit onderwerp een aardverschuiving plaats. Ontwikkelingen in AI gaan zo snel dat er dagelijks nieuwe tools worden uitgebracht die vrijwel zelfstandig informatie kunnen manipuleren en creëren. Dat levert in een rap tempo veel vragen op. Waaronder niet de minste: welke informatie kunnen we vertrouwen? En wat gebeurt er wanneer we niet langer echt van nep kunnen onderscheiden? Als bibliotheken zien wij een urgentie op dit onderwerp. Wij willen bezoekers, zolang wij daarin kunnen voorzien, (zie aanname 5), helpen met informatie op waarde schatten. En ondersteuning bieden in hoe zij kunnen bijdragen aan het zuiver houden van informatiestromen.

In deze storm vergeten we dat het zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens (privacy) en fraude nog steeds grote zorgen zijn. Daarom nemen wij deze onderwerpen in het programma op.

In alle activiteiten die zich richten op weerbaarheid bieden wij deelnemers middelen, kennis, trucs en tools, zoals alternatieve apps, aan om zichzelf zo weerbaar mogelijk te maken. Hierbij verliezen we niet uit het oog dat veel software die we dagelijks gebruiken overtuigend is van ontwerp (persuasive design). Dat wil zeggen dat ze ons verleiden langer online te zijn en meer deel te nemen in het internet verkeer. Zorgelijke gevolgen zijn bijvoorbeeld concentratieproblemen en jongeren die steeds minder signalen van hun eigen lichaam kunnen herkennen (dit is een voorwaarde voor onder andere veerkracht, weerbaarheid en empathie). Hier bieden onze activiteiten kennis, trucs en alternatieven aan.

Weerbaarheid op al deze punten draagt bij aan het constructief kunnen participeren in de samenleving (punt 3).

3. Mensen kunnen participeren in de digitaliserende samenleving

Vaardig, weerbaar en gestimuleerd door het aanbod van de bibliotheken voelen mensen zich onderdeel van de samenleving en willen daar hun steentje aan bijdragen.

Onder participatie vallen de rechten en plichten die wij vanuit de overheid krijgen. In deze categorie zien we in de bibliotheken jongeren (en hun ouders) die de leeftijd bereiken dat zij voor de wet volwassen zijn. Voor hen betekent dit dat zij aan de ene kant moeten voldoen aan wettelijke plichten, zoals het doen van de belastingaangifte, en aan de andere kant recht hebben op bijvoorbeeld zorgtoeslag. Door een gebrek aan kennis of door te verdwalen in een voor hen nieuw landschap komen jongeren in de problemen. Dit kan bijvoorbeeld leiden tot onnodige schulden of het mislopen van een toeslag. Wij zien hier een belangrijke rol weggelegd voor de bibliotheken.

Daarnaast willen we het democratisch debat voor alle inwoners ondersteunen. Dit doen we door activiteiten hierop te richten en door het faciliteren van initiatieven uit de regio. Met een neutrale rol in de samenleving zijn de bibliotheken daar bij uitstek geschikt voor.

Doelgroepenverdeling

	Jongeren 16-21	Ouders van jonge kinderen	Ouderen	Dertigers	Zestigers	Doorstroom deelnemers workshops basisvaardigheden
dbieb	✓	✓	✓			
Bibliotheken Mar & Fean (bmf)	✓	✓	✓			
Bibliotheken Zuid-Oost Fryslân (bzof)	✓	✓	✓			
Bibliotheken Drachten Smalingerland	✓			✓	✓	
Bibliotheken Noord Fryslân (bnf)	✓					✓

VERANDERTHEORIE
VAN FRIES
BIBLIOTHEKEN
NETWERK

Contact: Jennifer Veldman
Adviseur Digitaal Burgerschap Fers
jennifer@fers.nl / 06 43 22 43 73